Izv. prof. dr. sc. Tena Hoško*

BRAK S MEĐUNARODNIM OBILJEŽJEM – SKLAPANJE U TUZEMSTVU TE PRIZNANJE IZ INOZEMSTVA

UDK / UDC: 347.62 : 341.9
DOI: 10.31141/zrpfs/2262
Izvorni znanstveni rad / Original scientific paper
Primljeno / Received: 3.10.2025.
Prihvaćeno / Accepted: 30.3.2026.

Uređenje sklapanja braka s međunarodnim obilježjem te njegova priznanja iz inozemstva od izuzetne je važnosti za prekogranično kretanje obitelji te sprečavanje šepavih statusa. U radu se obrađuju kolizijska pravila kojima se upućuje na mjerodavno pravo za pretpostavke za sklapanje braka s međunarodnim obilježjem te odredbe o priznanju braka. Uz prikaz pravila o pravu mjerodavnom za materijalne pretpostavke za sklapanje braka te njegov oblik, posebna se pozornost priklanja institutu javnog poretka, kao i posebnostima u odnosu na postupak kada brak sklapaju stranci te na određivanje mjerodavnog prava za izbjeglice. Rad dalje prikazuje priznanje braka sklopljenog u inozemstvu, obrađujući problematiku javnog poretka i u ovom aspektu, kao i priznanje istospolnog braka iz inozemstva kao životnog partnerstva osoba istog spola. Na kraju, analizirano je kolizijsko pravilo o valjanosti braka.

Ključne riječi: *brak s međunarodnim obilježjem, mjerodavno pravo, priznanje braka, javni poredak*

1. UVOD

Sklapanje braka s međunarodnim obilježjem nije nova društvena pojava. Dapače, već u grčkoj mitologiji nailazimo na mitove o pojedincima koji sklapaju brakove s osobama iz drugih dijelova svijeta; mit o pomalo mračnoj Medeji iz Kolhide koja se prvo udala za Jazona iz Jolka, pa Egeja iz Atene,[1] samo je jedan od primjera. Tijekom povijesti sklapanje braka s međunarodnim obilježjem služilo je i za uvećanje bogatstva pa i teritorija. Možda je ovdje najpoznatija habsburška strategija, popraćena uzrečicom „Neka drugi ratuju, a ti se, sretna Austrijo, ženi!“.[2] Uslijed sve većih migracija ljudi, obiteljski odnosi s međunarodnim obilježjem nisu

* Izvanredna profesorica na Katedri za međunarodno privatno pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Trg Republike Hrvatske 3. E-mail: tena.hosko@pravo.unizg.hr, ORCID: 0000-0002-6745-0351

[1] Zamarovsky, V., *Bogovi i junaci antičkih mitova, Leksikon grčke i rimske mitologije*, Artresor naklada, Zagreb 2004., str. 212-214. Više o mitu u: Graves, R., *Grčki mitovi*, Cid-Nova, Zagreb 2003., str. 413-428.

[2] Vidi u Budak, N.; Strecha, M.; Krušelj, Ž., *Habsburzi i Hrvati*, Srednja Europa, Zagreb 2003., str. 24.

rijetkost. Oni često počivaju na braku s međunarodnim obilježjem, čiji broj i u Republici Hrvatskoj nije zanemariv.[3]

U najtipičnijem obliku, brak s međunarodnim obilježjem jest brak osoba različitog državljanstva, tzv. miješani brak. Također je moguće govoriti o sklapanju braka s međunarodnim obilježjem ako dvije osobe istog državljanstva sklapaju brak pred tijelom države čiji nisu državljani, bilo da je razlog za to uobičajeno boravište ili prebivalište u državi u kojoj se brak sklapa ili atraktivnost destinacije u kojoj se brak sklapa. U svakom od tih slučajeva važno je pitanje hoće li se brak priznati u drugoj državi; u državi državljanstva jednog ili oba bračna druga, u državi njihova uobičajenog boravišta ili prebivališta, u državi u koju se namjeravaju preseliti ili u bilo kojoj drugoj državi u kojoj se žele pozvati na svoj bračni status.

Problematika sklapanja braka s međunarodnim obilježjem te njegova priznanja uređena je u Hrvatskoj Zakonom o međunarodnom privatnom pravu (dalje u tekstu: ZMPP).[4] Članci 31. – 33. ZMPP-a propisuju kolizijska pravila za pretpostavke za sklapanje braka, za oblik braka, za valjanost braka te priznanje braka i čine fokus ovog rada.[5] I prije donošenja ZMPP-a neka od ovih pitanja bila su uređena u Hrvatskoj. Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (dalje u tekstu: ZRSZ)[6] propisivao je mjerodavno pravo za pretpostavke za sklapanje braka, oblik braka te nevaljanost (nevažnost) braka na usporediv, a ponekad i jednak način, kao ZMPP. Glavna novina koju ZMPP donosi jest odredba o priznanju braka sklopljenog u inozemstvu.

Kako bi se obradila tematika sklapanja braka s međunarodnim obilježjem te njegova priznanja, u radu će se prvo obraditi kolizijska pravila za pretpostavke za sklapanje braka te njegov oblik uz prikaz posebnosti postupka kada brak sklapaju stranci i posebnosti određivanja mjerodavnog prava za izbjeglice. Nakon toga, prikazat će se odredbe o priznanju braka sklopljenog u inozemstvu. Uz to, pažnja će se prikloniti institutu javnog poretka i prilikom sklapanja braka u tuzemstvu i priznanja braka sklopljenog u inozemstvu.

---

[3] Npr. u 2024. godini sklopljeno je u RH 17.675 brakova, od čega 1680 brakova sa strancima, a 417 između stranaca (ukupan postotak brakova s međunarodnim obilježjem iznosi 11,86 %). Vidi: Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, *Javna uprava vama na usluzi Statistički prikaz Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije*, Broj 35, Zagreb, ožujak 2025., str. 9, https://mpudt.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Statisti%C4%8Dki%20prikaz//statisticki%20prikaz%20broj%2035_o%C5%BEujak%202025n.pdf, 12. rujna 2025.

[4] Narodne novine, br. 101/2017, 67/2023.

[5] Uz to postoje i dvostrani ugovori koji uređuju ova pitanja (vidi: Bosnić, P., *Hrvatsko međunarodno privatno pravo, Obrazloženje i komentar zakona, Knjiga I*., Split, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split 1999., str. 42-45, 129), ali isključeni su iz opsega rada, kao i pravila o međunarodnoj nadležnosti.

[6] Narodne novine, br. 53/1991, 88/2001.

2. SKLAPANJE BRAKA U TUZEMSTVU

2.1. Mjerodavno pravo za pretpostavke za sklapanje braka

Mjerodavno pravo za pretpostavke za sklapanje braka određeno je člankom 31. stavkom 1. ZMPP-a kojim je kao mjerodavno predviđeno *lex nationalis*; tom je odredbom propisana primjena prava državljanstva nupturijenata.[7] U pogledu osnovnog pravila za određivanje mjerodavnog prava za pretpostavke za sklapanje braka nije došlo do promjene u odnosu na ZRSZ.[8] Odredba još otada jasno propisuje da je za svaku osobu mjerodavno pravo njezina državljanstva, predviđajući time tzv. distributivnu kumulaciju u slučaju da nupturijenti imaju državljanstvo različitih država. Riječ je o kombinaciji poveznica kojom dolazi do kumulativne primjene prava na način da se ta prava distribuiraju u primjeni te ne dolazi do primjene svih mjerodavnih prava na sve osobe.[9] Konkretnije rečeno, na osobu hrvatskog državljanstva koja sklapa brak primijenit će se hrvatsko pravo, a na osobu stranog državljanstva pravo strane države čiji je državljanin. Primjerice, ako nevjesta hrvatskog državljanstva sklapa brak sa ženikom njemačkog državljanstva, ona će morati ispuniti pretpostavke hrvatskog, a on njemačkog prava.[10]

Pod pretpostavkama za sklapanje braka razumijevaju se i materijalne pretpostavke za postojanje i valjanost braka.[11] Dakle, u opseg primjene mjerodavnog prava ulaze i jedne i druge, neovisno o njihovoj kvalifikaciji u stranom pravu te eventualnoj razlici u usporedbi s hrvatskim pravom. Prema hrvatskom pravu, u prve ulaze različitost spolova i izjava o pristanku na brak (te formalna pretpostavka

---

[7] Na jednak se način mjerodavno pravo za pretpostavke za sklapanje braka određuje i komparativno, npr. Austrija, čl. 17. st. 1. ZMPP-a (*Bundesgesetz vom 15. Juni 1978 über das internationale Privatrecht*), Sl. list br. 304/1978, 119/1998, 18/1999, 135/2000, 117/2003, 58/2004, 109/2009, 135/2009, 21/2011, 158/2013, 87/2015, 58/2018, 72/2019, 147/2022; Češka, čl. 48 Zakona o međunarodnom privatnom pravu (*Zákon o mezinárodním právu soukromém*) od 25. siječnja 2012., Zbirka zakona, br. 91/2012; Francuska, čl. 202-1 Građanskog zakonika (*Code civile*), izmijenjenog Zakonom br. 2014-873 o stvarnoj ravnopravnosti žena i muškaraca (*Loi n° 2014-873 du 4 août 2014 pour l'égalité réelle entre les femmes et les hommes*), Sl. list od 4. kolovoza 2014.; Njemačka, čl. 13. st. 1. Uvodnog zakona za Građanski zakonik (*Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche*) od 1. rujna 1994., Savezni službeni list I S. 2494; 1997 I S. 1061, zadnje izmijenjen čl. 15. Zakona od 23. listopada 2024., Savezni službeni list, 2024 I Nr. 323.

[8] Čl. 32 ZRSZ-a.

[9] Bosnić, P., *op. cit.* u bilj. 5, str. 126; Bordaš, B., *Porodičnopravni odnosi u međunarodnom privatnom pravu*, Forum, Novi Sad 2000., str. 29; Sajko, K., *Međunarodno privatno pravo*, Narodne novine, Zagreb 2009., str. 104; Sikirić, H., *Zakon o međunarodnom privatnom pravu*, Tradicionalno XXXIII. Savjetovanje – Aktualnosti Hrvatskog zakonodavstva i pravne prakse, Godišnjak 25., Organizator, Zagreb 2018., str. 100.

[10] Dika, M.; Knežević, G.; Stojanović, S., *Komentar Zakona o međunarodnom privatnom i procesnom pravu*, Nomos, Beograd 1990., str. 113-114; Varadi, T.; Knežević, G.; Bordaš, B.; Pavić, V., *Međunarodno privatno pravo*, Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Centar za izdavaštvo i informisanje, Beograd 2016., str. 291-294.

[11] Dika, M.; Knežević, G.; Stojanović, S., *op. cit.* u bilj. 10, str. 112. To proizlazi iz domaćeg materijalnog prava koje pod pretpostavkama za sklapanje braka podrazumijeva i pretpostavke za postojanje i valjanost braka. O toj dihotomiji u Hrabar, D.; Hlača, N.; Jakovac-Lozić, D.; Korać Graovac, A.; Majstorović, I.; Čulo Margaletić, A.; Šimović, I., *Obiteljsko pravo*, Narodne novine, Zagreb 2021., str. 39, 53.

– sudjelovanje ovlaštenog predstavnika države ili vjerske zajednice s kojom Hrvatska ima o tome uređene pravne odnose),[12] a u druge punoljetnost, sposobnost za rasuđivanje i poslovna sposobnost, nepostojanje srodstva (uključujući odnose nastale posvojenjem) te nepostojanje prethodnog braka ili životnog partnerstva.[13]

Neke od pretpostavki tiču se oba bračna druga te stoga distributivna kumulacija u takvim slučajevima ne može biti u potpunosti provedena. Riječ je o tzv. dvostranim smetnjama poput npr. srodstva, monogamije i sposobnosti za rasuđivanje.[14] U teoriji se nalazi stav da pitanje je li riječ o dvostranoj smetnji ovisi o cilju i svrsi koja joj je dana u pravnom sustavu mjerodavnog prava, stoga se ne može unaprijed dati odgovor na pitanje je li smetnja dvostrana ili ne.[15]

Važno je napomenuti da je u odnosu na ZRSZ došlo do novine, ali praktično manje vjerojatno i do promjene u odnosu na određivanje mjerodavnog prava za pretpostavke za sklapanje braka unošenjem opće klauzule izuzeća u ZMPP u članku 11. Time je predviđena mogućnost odstupanja od primjene mjerodavnog prava ako s tim pravom postoji tek neznatna, a s nekim drugim pravom očito uža veza. Nužno je, dakle, ispuniti dva kriterija – neznatnost veze i očito užu vezu – što primjenu čini rijetkom zbog restriktivnog tumačenja.[16] Vjerojatno je da će se rijetko dogoditi situacija u kojoj bi se izbjegavajuća klauzula primijenila u ovoj kategoriji vezivanja. Državljanstvo ipak čini pravnu vezu pojedinca s državom te u pitanjima statusa zadržava važnost pa će se neznatnost veze vjerojatno rijetko ostvariti. Čak i kada je riječ o strancima koji žive u RH, imaju ovdje uobičajeno boravište, primjena prava RH neće lako preuzeti mjesto primjene prava njihova državljanstva. Zakonodavac se nije slučajno odlučio baš za *lex nationalis* te ga zadržao kao jedinu poveznicu u ovoj kategoriji vezivanja, dok je u nekim drugima ustupio (makar podredno) mjesto uobičajenom boravištu.[17]

Od ostalih općih odredbi, nesamostalnih kolizijskih pravila ZMPP-a, prilikom određivanja mjerodavnog prava relevantna su pravila o *renvoiju*, polipatridiji i apatridiji te nejedinstvenim pravnim porecima kao i o javnom poretku. *Renvoi* je moguć u ovoj kategoriji vezivanja,[18] a pravila o utvrđivanju državljanstva bit će relevantna ako ih osoba ima više ili nema nijedno.[19] Također, ako je pravo

[12] Čl. 23. Obiteljskog zakona, Narodne novine br. 103/2015, 98/2019, 47/2020, 49/2023, 156/2023 (dalje u tekstu: ObZ). Više u: Hrabar, D.; Korać Graovac, A., *Obiteljsko pravo i matičarstvo*, Narodne novine, Zagreb 2019., str. 42-47; Hrabar, D. *et al*., *op. cit.* u bilj. 11, str. 53-61.

[13] Čl. 25.-28. ObZ-a; više u Hrabar, D.; Korać Graovac, A., *op. cit.* u bilj. 12, str. 48-53; Hrabar, D. *et al*., *op. cit.* u bilj. 11, str. 62-73.

[14] Dika, M.; Knežević, G.; Stojanović, S., *op. cit.* u bilj. 10, str. 114; Bordaš, B., *op. cit.* u bilj. 9, str. 30-31; Varadi, T. *et al.*, *op. cit.* u bilj. 10, str. 292-293

[15] Bordaš, B., *op. cit.* u bilj. 9, str. 31; Varadi, T. *et al.*, *op. cit.* u bilj. 10, str. 293.

[16] Sikirić, H., *op. cit.* u bilj. 9, str. 85; Župan, M., *The new Croatian Private International Law Act Something old, something new and much borrowed*, Yearbook of Private International Law, vol 22, 2020/2021, str. 390.

[17] Više u Sikirić, H., *op. cit.* u bilj. 9, str. 67-68; Hoško, T., *Novo uređenje međunarodnog privatnog prava u Republici Hrvatskoj – Zakon o međunarodnom privatnom pravu*, Zakonitost, vol. 1, 1/2019, str. 24-25; Župan, M., *op. cit.* u bilj. 16, str. 403-404 o uobičajenom boravištu u novom ZMPP-u.

[18] Čl. 9. st. 2. ZMPP-a.

[19] Čl. 3. ZMPP-a.

državljanstva pravo države s nejedinstvenim pravnim poretkom, u skladu s člankom 10. ZMPP-a za određivanje mjerodavnog prava koristit će se interlokalna ili interpersonalna pravila tog pravnog poretka, u ako ih nema, ono će se utvrditi putem najuže veze.

2.2. Utvrđivanje mjerodavnog prava za izbjeglice

U pogledu određivanja mjerodavnog prava, ponekad će za nupturijente doći do primjene nesamostalnih pravila za polipatride i apatride. Članak 3. stavak 2. ZMPP-a za polipatride koji imaju hrvatsko državljanstvo propisuje isključivost hrvatskog prava,[20] a za one koji imaju dva strana državljanstva propisuje primjenu prava one države čije državljanstvo imaju i s kojom su u najužoj vezi. S druge strane, za apatride primijenit će se pravo države njihova prebivališta, a supsidijarno pravo države s kojom su u najužoj vezi.[21] To se pravilo primjenjuje i na izbjeglice, tj. „osobe koje imaju pravni status izbjeglica u smislu međunarodnih ugovora na snazi u RH".[22]

U kontekstu apatrida i izbjeglica važna su dva međunarodna ugovora na snazi i u Hrvatskoj. To su Njujorška konvencija o pravnom položaju osoba bez državljanstva iz 1954. (dalje u tekstu: Njujorška konvencija)[23] i Ženevska konvencija o statusu izbjeglica iz 1951. (dalje u tekstu: Ženevska konvencija)[24] s Protokolom iz 1967.[25] koje sadrže odredbe o mjerodavnom pravu za osobni status u članku 12. te propisuju primjenu prava prebivališta, u nedostatku toga boravišta. Također, nalažu poštovanje stečenih prava koja proizlaze iz osobnog statusa, osobito braka.

Upitno je primjenjuje li se članak 12. Ženevske konvencije i na osobe pod supsidijarnom i privremenom zaštitom.[26] Ti su se pojmovi/statusi pojavili kasnije od same Konvencije stoga ih ona niti obuhvaća niti uređuje.[27] U komparativnoj teoriji nailazi se na stav da bi trebalo i strance pod supsidijarnom i privremenom zaštitom uključiti u doseg članka 12.,[28] odnosno smatrati ih izjednačenim s izbjeglicama u

[20] Vidi i čl. 2. Zakona o hrvatskom državljanstvu, Narodne novine, br. 53/1991, 70/1991, 28/1992, 113/1993, 4/1994, 130/2011, 110/2015,102/2019, 138/2021.

[21] Čl. 3. st. 3. ZMPP-a.

[22] Čl. 3. st. 4. ZMPP-a.

[23] Službeni list FNRJ, Međunarodni ugovori, br. 9-96/1959; Narodne novine, Međunarodni ugovori, br. 12-27/1993.

[24] Službeni list FNRJ, Međunarodni ugovori, br.7/1960; Narodne novine, Međunarodni ugovori, br. 12/1993.

[25] Službeni list FNRJ, Međunarodni ugovori, br.15/1967; Narodne novine, Međunarodni ugovori, br. 12/1993.

[26] Dikovska, I., *Personal Status of War-Related Migrants. What Is Relevant to Determine the Applicable Law?*, Access to Justice in Eastern Europe, vol. 22, 1/2024, str. 6. Za različitu praksu u državama članicama vidi: Corneloup, S.; Heiderhoff, B.; Honorati, C.; Jault-Seseke, F.; Kruger, T.; Rupp, C., van Loon, H.; Verhellen, J., Private International Law in a Context of Increasing International Mobility: Challenges and Potential, 2017., str. 34-36, /https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583157/IPOL_STU(2017)583157_EN.pdf, 17. 9. 2025.

[27] Lapaš, D., *Međunarodnopravna zaštita izbjeglica*, Hrvatski pravni centar, Zagreb 2008., str. 17-18.

[28] Corneloup, S. *et al.*, *op. cit.* u bilj. 26, str. 33.

kontekstu domaćeg međunarodnog privatnog prava.[29] Ti su argumenti smisleni s obzirom na ideju kolizijskopravnog rješenja predviđenog Ženevskom konvencijom iz 1951. – neprimjena *lex nationalis* na osobu koja je iz države svog državljanstva pobjegla.[30]

Autonomno međunarodno privatno pravo ne dodaje ništa u pogledu stranaca pod privremenom i supsidijarnom zaštitom. ZMPP propisuje primjenu pravila o apatridiji na „osobe koje imaju pravni položaj izbjeglica u smislu međunarodnih ugovora koji su na snazi u Republici Hrvatskoj".[31] Gramatičko tumačenje vodi k primjeni tog pravila samo na azilante. Razlog za to jest definicija azilanta u Zakonu o međunarodnoj i privremenoj zaštiti koja kao azilanta određuje izbjeglicu, u smislu Ženevske konvencije iz 1951., kojoj je odobren azil.[32] S druge strane, postoji sličnost privremene i supsidijarne zaštite s azilom – to su statusi koji su „oblici dopuštenog boravka odobrenog od strane države prihvata".[33] Razlika je u trajnosti te u pravilu ograničenijem sadržaju prava osoba pod privremenom i supsidijarnom zaštitom nego azilanata.[34] To se ogleda i u Zakonu o međunarodnoj i privremenoj zaštiti koji propisuje vrlo slična prava azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom, a sužena u odnosu na strance pod privremenom zaštitom.[35]

Daljnje je pitanje što pripada, u materijalnom smislu, u doseg članka 12. Ženevske, pa i Njujorške konvencije. Pripadaju li pitanja osobnog statusa ili samo osobnog statuta, tj. pravna i poslovna sposobnost.[36] Službeni tekst konvencija govori o osobnom statusu u stavku 1. precizirajući i pitanje priznanja braka u stavku 2. Studija koja je prethodila donošenju Konvencije potvrđuje šire shvaćanje, uključivanje pitanja obiteljskog i nasljednog prava.[37] Iako pitanje što pripada osobnom statusu nije nužno ujednačeno u praksi svih država stranaka,[38] širokom tumačenju trebalo bi dati prednost,[39] što svakako obuhvaća i pitanje pretpostavki za sklapanje braka.

---

[29] Bayraktaroğlu-Özçelik, G., *When migration meets private international law: issues of private international law in divorce actions of Syrian migrants under temporary protection before the Turkish courts*, Journal of Private International Law, vol. 20, 1/2024, str. 243-244.

[30] Dikovska, I., *op. cit.* u bilj. 26, str. 9.

[31] Čl. 3. st. 4. ZMPP-a.

[32] Čl. 4. st. 6. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, Narodne novine, br. 70/2015, 127/2017, 22/2023, 17/2025.

[33] Lapaš, D., op. cit. u bilj., 27, str. 18.

[34] *Loc. cit*.

[35] Glave V. i VI. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti.

[36] Dikovska, I., *op. cit.* u bilj. 26, str. 2. Za razlikovanje osobnog statusa i statuta vidjeti Sajko, K., *op. cit.* u bilj. 9, str. 110-112.

[37] Ekonomsko i socijalno Vijeće UN-a, A Study of Statelessness, United Nations, 1949., str. 18, https://www.refworld.org/docid/3ae68c2d0.html, 17. 9. 2025. navode: „(a) Sposobnost osobe (dob postizanja punoljetnosti, sposobnost udane žene itd.); (b) Njezina obiteljska prava (brak, razvod, priznanje i posvojenje djece itd.); (c) Bračni režim u mjeri u kojoj se ne smatra dijelom ugovornog prava; (d) Nasljedstvo i nasljeđivanje u odnosu na pokretnu, a u nekim slučajevima i na nepokretnu imovinu" (prevela autorica).

[38] Vidi Corneloup, S. *et al.*, *op. cit.* u bilj. 26, str. 37-38, Dikovska, I., *op. cit.* u bilj. 26, str. 8.

[39] Dikovska, I., *op. cit.* u bilj. 26, str. 8.

U svakom slučaju, autonomne kolizijske odredbe u načelu su supsidijarne, ali do njihove primjene može doći ako bi njihova primjena išla na korist osobe na koju se primjenjuju. Odredbe konvencija imaju prednost pred nacionalnim odredbama,[40] stoga se članak 3. ZMPP-a može primijeniti kada se radi o situaciji koja ne pripada u polje primjene konvencija. Ipak, konvencije propisuju da ne zadiru u druga prava i povlastice koje je država ugovornica dala izbjeglicama/apatridima nezavisno od konvencija.[41] Stoga može doći do primjene autonomnog međunarodnog privatnog prava ako bi to bilo u korist osobe na koju se primjenjuje.[42] I konvencije i ZMPP kreću od prebivališta kao primarne poveznice. Konvencije supsidijarno navode boravište, a ZMPP najužu vezu koja će se najvjerojatnije svesti na državu boravišta. Ipak, tumačenje prebivališta i boravišta prema Ženevskoj konvenciji nailazi na različitosti u praksi, osobito jer je upitno može li se za izbjeglice u pravilu govoriti o namjeri trajnog nastana koja je sastavni element prebivališta.[43] Stoga se primjena ponekad približava utvrđivanju uobičajenog boravišta.[44] S druge strane, boravište nije uvijek lako odredivo za izbjeglice, npr. u slučaju tranzitnih kampova.[45] U tom slučaju primjena poveznice najuže veze mogla bi u pojedinom slučaju biti u korist osobe o kojoj je riječ te dovesti članak 3. ZMPP-a u primjenu.

2.3. Zaštita javnog poretka

Izmjenama uređenja međunarodnog privatnog prava u Hrvatskoj naizgled je unesena promjena u pogledu primjene stranog prava mjerodavnog za pretpostavke za sklapanje braka. Članak 31. stavak 1. ZMPP-a u drugoj rečenici propisuje posebnu klauzulu javnog poretka: „Brak se neće sklopiti ako bi to bilo očito protivno javnom poretku Republike Hrvatske“. Naime, ZRSZ je propisivao pravilo neposredne primjene koje je zabranjivalo sklapanje braka iako ga strano mjerodavno pravo dopušta ako „postoje po pravu Republike Hrvatske smetnje koje se odnose na postojanje ranijeg braka, srodstvo i nesposobnost za rasuđivanje“.[46] Cilj tog pravila bio je posebno istaknuti pojedine elemente javnog poretka u pogledu pretpostavaka za sklapanje braka.[47] Izmjenama zakona ispustilo se primjerično nabrajanje elemenata javnog poretka te je unesena posebna klauzula javnog poretka.[48]

Ipak, vrijednost te posebne klauzule javnog poretka samo je „edukativna“ jer joj je jedina svrha podsjetiti tijelo primjene na ono što je već sadržano u općoj klauzuli

[40] Čl. 2. ZMPP-a.
[41] Čl. 5. Ženevske konvencije, čl. 5. Newyorkške konvencije.
[42] Corneloup, S. *et al.*, *op. cit.* u bilj. 26, str. 38; Dikovska, I., *op. cit.* u bilj. 26, str. 9-10.
[43] Više u Dikovska, I., *op. cit.* u bilj. 26, str. 8-9.
[44] Corneloup, S. *et al.*, *op. cit.* u bilj. 26, str. 37.
[45] Dikovska, I., *op. cit.* u bilj. 26, str. 8-9.
[46] Čl. 32. st. 2. ZRSZ-a.
[47] Dika, M.; Knežević, G.; Stojanović, S., *op. cit.* u bilj. 10, str. 114; Bordaš, B., *op. cit.* u bilj. 9, str. 44.
[48] Vlada RH, Prijedlog Zakona o međunarodnom privatnom pravu (dalje u tekstu: Prijedlog ZMPP-a), 2017., str. 32-33, //https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//2016/Sjednice/2017/04%20travanj/33%20sjednica%20VRH//33%20-%208.pdf, 17. 9. 2025.

javnog poretka u članku 12. ZMPP-a. Kada posebne klauzule ne bi bilo, ništa se ne bi promijenilo jer se ona opća primjenjuje na sve kategorije vezivanja sadržane u ZMPP-u. U suštini, tako je bilo i prema ZRSZ-u jer sve što nije bilo obuhvaćeno primjeričnim nabrajanjem u članku 32. bilo bi obuhvaćeno općom klauzulom sadržanom u članku 4. ZRSZ-a.[49]

Nedvojbeno je, ipak, da postoji niz pretpostavki što ih predviđa Hrvatsko pravo koje ujedno čine dio javnog poretka RH. Prijedlog ZMPP-a navodi „različitost spola, sposobnost za rasuđivanje, nepostojanje srodstva, nepostojanje ranijeg braka i nepostojanje životnog partnerstva osoba istog spola".[50] Dakle, uz ono što je već bilo navedeno ZRSZ-om, dodana je različitost spolova. U vrijeme donošenja ZRSZ-a, istospolni brakovi nisu bili raširени te je to razlog zašto takva odredba nije postojala i ranije. U današnje vrijeme mnoge države predviđaju istospolne brakove, no njihovo sklapanje nije moguće u Hrvatskoj. S obzirom na ustavnu definiciju braka kao životne zajednice žene i muškarca,[51] unesene u Ustav RH nakon ustavnog referenduma 2013. godine,[52] sklapanje istospolnog braka prema stranom pravu nije moguće zbog zaštite javnog poretka. Istospolnim parovima moguće je sklopiti životno partnerstvo te se u inozemstvu sklopljen istospolni brak u Hrvatskoj priznaje kao životno partnerstvo.[53]

Također, sklapanje maloljetničkog braka bilo bi suprotno javnom poretku.[54] No, i hrvatsko pravo iznimno dopušta sklapanje braka maloljetnoj osobi, ali pod propisanim uvjetima. Članak 25. stavak 2. ObZ-a propisuje uvjete koje je potrebno ispuniti da bi maloljetna osoba sklopila brak: da je navršila šesnaest godina, da je mentalno i tjelesno zrela za brak, da je sklapanje braka u skladu s dobrobiti i da je za to dobila odobrenje suda u izvanparničnom postupku.[55] Stoga je moguće da maloljetnički brak prema pravilima stranog prava bude sklopljen u Hrvatskoj ako je riječ o pravilima koja, nalik hrvatskima, ipak štite dobrobit djeteta kao jednu od ključnih odrednica javnog poretka.[56]

Drugo je pitanje bi li zaštita javnog poretka mogla naložiti sklapanje braka usprkos mjerodavnom stranom pravu koje ga brani. Odgovor je potvrdan. Kao što je već navedeno, uvrštavanjem posebne klauzule javnog poretka nije obesnažena

---

[49] Dika, M.; Knežević, G.; Stojanović, S., *op. cit.* u bilj. 10, str. 114.

[50] Prijedlog ZMPP-a, str. 33.

[51] Čl. 62. st. 2. Ustava RH, Narodne novine br. 56/1990, 135/1997, 8/1998, 113/2000, 124/2000, 28/2001, 41/2001, 76/2010, 55/2001, 76/2010, 85/2010, 5/2014.

[52] Detaljnije u Hrabar, D. *et al*., *op. cit.* u bilj. 11, str. 43.

[53] Više *infra* 3. 2. Priznanje stranog istospolnog braka kao životnog partnerstva.

[54] Načelno vidjeti Corneloup, S. *et al.*, *op. cit.* u bilj. 26, str. 20.

[55] O posebnoj pažnji kojom se sud mora voditi prilikom procjene dopustivosti vidjeti Hrabar, D. *et al*., *op. cit.* u bilj. 11, str. 64-65.

[56] Cf. Zannoni, D., *How to balance respect for diversity and the rights of the vulnerable? (Non-) recognition of forced and underage marriage under the lens of the European Convention on Human Rights*, Journal of Private International Law, vol. 19, 2/2023, str. 294; Melcher, M., *Early Marriages in Austria: Private International Law and Ordre Public Assessment* u Arnold, S., Heiderhoff, B. (ur.), *Children in Migration and International Family Law, The Child's Best Interests Principle at the Interface of Migration Law and Family Law*, Springer, 2025., str. 190.

ona opća koja propisuje neprimjenu pravila stranog prava ako bi učinak njihove primjene bio očito protivan javnom poretku.[57] Njome se štite osnovna načela i temeljne vrijednosti domaćeg pravnog poretka te se onemogućuje primjena pravila koja bi ih obezvrijedila ili narušila.[58]

Stoga bi, recimo, primjenom opće klauzule javnog poretka bilo moguće sklopiti međuvjerski ili međurasni brak zabranjen stranim mjerodavnim pravom.[59] Zabrana diskriminacije na temelju rase i vjere ukorijenjena je u domaći pravni sustav, kako u Ustavu RH[60] tako i u međunarodnim ugovorima na snazi u RH.[61] S druge strane, u nekim je državama zabranjeno ili otežano dodatnim uvjetima ili samo iznimno dopušteno sklapati brak s osobom druge vjere.[62] Ako bi takvo pravo bilo mjerodavno, pozivanjem na javni poredak mogla bi se odbiti primjena pravila koja bi stvarala protivan učinak. Činjenica da se od stranaca prilikom sklapanja braka traži dostava potvrde o nepostojanju zakonskih zapreka za sklapanje braka (prema pravu njihova državljanstva) te da će brak biti priznat (u državi njihova državljanstva)[63] ne smije biti odlučujuća, odnosno brak bi se trebao sklopiti iako osoba ne može dostaviti potvrdu zbog postojanja pravila čija bi primjena bila protivna domaćem javnom poretku.

2.4. Pravo mjerodavno za oblik braka

Određivanje mjerodavnog prava za oblik sklapanja braka uređeno je nepotpunim, jednostranim kolizijskim pravilom u članku 31. stavku 2. ZMPP-a. Ta odredba propisuje mjerodavnost hrvatskog prava za brak koji se sklapa u Hrvatskoj. Riječ je stoga o teritorijalnom ograničenju dosega kategorije vezivanja te se upućuje na mjerodavnost domaćeg prava. Prema ZRSZ-u, odredba članka 33. bilo je potpuno kolizijsko pravilo te je propisivala *lex loci celebrationis* kao mjerodavno pravo, što je u konačnici vodilo k jednakom rezultatu ako se brak sklapao u Hrvatskoj.[64]

U skladu s time, brakovi sklopljeni u Hrvatskoj, kako između domaćih državljana tako i stranaca, moraju zadovoljiti oblik propisan Obiteljskim zakonom. Prema članku 13. ObZ-a, brak može biti sklopljen kao građanski i kao vjerski s građanskim

[57] Čl. 12. ZMPP-a.

[58] Sajko, K., *op. cit.* u bilj. 9, str. 257, 263-264.

[59] Dika, M.; Knežević, G.; Stojanović, S., *op. cit.* u bilj. 10, str. 114; Bosnić, P., *op. cit.* u bilj. 5, str. 127.

[60] Čl. 14. Ustava RH.

[61] Pregled međunarodnopravne zaštite od diskriminacije vidi u: Grgurev, I., Šošić, T. M., *Zabrana diskriminacije – u središtu međunarodnopravne zaštite ljudskih prava na univerzalnoj i regionalnoj razini*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 74, 3/2024., str. 357-384.

[62] Npr. Indonezija (Maloko, M. T.; Chotban, S.; Fuady, M. I. N.; Hasdiwanti, *Analyzing the prohibition of interfaith marriage in Indonesia: legal, religious, and human rights perspectives*, Cogent Social Sciences, vol. 10, 1/2024, str. 1-12).

[63] Čl. 10. st. 3. Naputka za provedbu Zakona o državnim maticama. Detaljnije *infra* u 2. 5. Posebnost postupka sklapanja braka stranaca.

[64] Vidi i Sikirić, H., *op. cit.* u bilj. 9, str. 101.

učincima.[65] Ovaj posljednji mora biti sklopljen pred predstavnikom vjerske zajednice koja s Republikom Hrvatskom o tome ima uređene pravne odnose.[66]

Ipak, kao ključno pitanje može se pojaviti što se smatra formalnim pretpostavkama, a što materijalnim te koje kolizijsko pravilo treba primijeniti. Tako će se, primjerice, brak sklopljen preko punomoćnika (*marriage by proxy*), dopušten u nekim državama, u pravilu smatrati pitanjem forme, kao i nužnost oglašavanja namjere sklapanja braka.[67] S druge strane, pitanje suglasnosti roditelja za sklapanje braka nije očito formalnopravno ili materijalnopravno pitanje.[68] Ipak, uzimajući u obzir da se suglasnost roditelja često traži u slučaju nedostatka punoljetnosti, što je materijalna pretpostavka, samostalno ili uz sudsko/administrativno odobrenje,[69] vjerojatnije je da će se ipak kvalificirati kao materijalnopravna pretpostavka.[70]

Posljednje treba istaknuti da hrvatski državljani mogu sklopiti i konzularni brak. To je brak koji se sklapa u diplomatskoj misiji ili konzularnom uredu RH u inozemstvu. Iako ga se ponekad naziva posebnim oblikom,[71] ipak nije, *stricto sensu*, riječ o posebnom trećem obliku braka, već o ustupanju ovlasti konzularnim tijelima.[72] Također, nije *stricto sensu*, brak sklopljen u tuzemstvu jer se zapravo sklapa u drugoj državi, ali jest domaći brak.[73] Kako bi se mogao sklopiti, potrebno je da je za to ovlaštena osoba diplomatske misije ili konzularnog ureda Republike Hrvatske te da se tome ne protivi država u kojoj se nalazi diplomatska misija ili konzularni ured ili da je to predviđeno međunarodnim ugovorom.[74] [75] Ministar nadležan za vanjske poslove odlukom određuje diplomatske misije ili konzularne urede vanjskih poslova pred kojima se mogu sklapati brakovi.[76] Takav brak mogu sklopiti samo hrvatski državljani, što znači da se sklapa primjenom hrvatskog

[65] Detaljnije u Hrabar, D. *et al*., *op. cit.* u bilj. 11, str. 46-53.

[66] Ukupno je 20 takvih vjerskih zajednica; popis vidjeti Hrabar, D.; Korać Graovac, A., *op. cit.* u bilj. 12, str. 39 te Hrabar, D. *et al*., *op. cit.* u bilj. 11, str. 52-53.

[67] Bordaš, B., *op. cit.* u bilj. 9, str. 57; Dika, M.; Knežević, G.; Stojanović, S., *op. cit.* u bilj. 10, str. 117. Cf. Bosnić, P., *op. cit.* u bilj. 5, str. 127.

[68] Dika, M.; Knežević, G.; Stojanović, S., *op. cit.* u bilj. 10, str. 117; Varadi, T. *et al.*, *op. cit.* u bilj. 10, str. 296.

[69] Npr. vidjeti na Agencija EU-a za temeljna prava (FRA), Marriage with consent of a public authority and/or public figure, https://fra.europa.eu/en/publication/2017/mapping-minimum-age-requirements/marriage-consent-public-authority-andor-public-figure, 17. 9. 2025.

[70] Bordaš, B., *op. cit.* u bilj. 9, str. 25. Cf. Osoianu, N., *Conflicts of Law in the Sphere of Matrimonial Relations with a Foreign Element*, Studii Juridice Universitare, 3-4/2020, str. 76. Dika, M.; Knežević, G.; Stojanović, S., *op. cit.* u bilj. 10, str. 117, preferiraju kvalifikaciju kao formalnopravno pitanje, osim ako bi se utvrdilo da je riječ o bračnoj smetnji.

[71] Bosnić, P., *Hrvatsko međunarodno privatno i procesno pravo, Obrazloženje i komentar zakona, Knjiga II*, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split 2003., str. 96, navodi da je riječ o posebnom obliku braka, a Bordaš, B., *op. cit.* u bilj. 9, str. 53 i Varadi, T. *et al.*, *op. cit.* u bilj. 10, str. 300, da je u kontekstu međunarodnog privatnog prava riječ o obliku braka.

[72] Hrabar, D. *et al*., *op. cit.* u bilj. 11, str. 51.

[73] Bordaš, B., *op. cit.* u bilj. 9, str. 53, 68 i Varadi, T. *et al.*, *op. cit.* u bilj. 10, str. 300, bilj. 111, smatraju ih domaćima, ali ekstrateritorijalnima, ne lokalnima.

[74] I konzularne konvencije i dvostrani ugovori o pravnoj pomoći koje je sklopila RH predviđaju odredbe o konzularnom braku. Vidi Bosnić, P., *op. cit.* u bilj. 71, str. 97.

[75] Čl. 74. st. 1. ZMPP-a.

[76] Čl. 74. st. 2. ZMPP-a.

prava.[77] Iako se može reći da se konzularni brak smatra domaćim, on se u maticu vjenčanih ne upisuje kao temeljni upis, već kao naknadna bilješka.[78]

2.5. Posebnost postupka sklapanja braka stranaca

Sam postupak sklapanja braka uređen je hrvatskim pravom kako je uređeno Obiteljskim zakonom, a u skladu sa Zakonom o upravnom postupku s obzirom na to da da je sklapanje braka upravni postupak.[79] I inače nadležna tijela u postupcima s međunarodnim obilježjem primjenjuju svoje postupovno pravo, *lex fori processus*, a odredba o primjeni domaćeg prava na oblik braka to dodatno osnažuje.[80]

Prilikom sklapanja braka matičar će obaviti uvid u podatke o osobnom stanju građana kako bi se utvrdilo da je brak moguće sklopiti.[81] Domaći državljani u pravilu ne moraju dostaviti izvadak iz matice zbog umreženosti matičnih ureda i mogućnosti svakog matičnog ureda da provjeri podatke.[82] Ipak, matičar može zahtijevati dostavu odgovarajućih isprava.[83] Ako stranci sklapaju brak u RH, Naputkom za provedbu Zakona o državnim maticama propisano je da nadležnom tijelu trebaju, između ostalog, dostaviti i „potvrd[u] kojom se dokazuje slobodno bračno stanje i potvrd[u] o nepostojanju zakonskih zapreka za sklapanje braka te da će brak biti priznat".[84] Rok važenja potvrde iznosi 3 mjeseca od dana izdavanja.[85] Dostava ovakve potvrde olakšava i uvid u sadržaj stranog prava. Uz to, matičar može utvrđivati sadržaj stranog prava u skladu s pravilima ZMPP-a, tj. u skladu s člankom 8. ZMPP-a.

Obiteljski zakon predviđa samo jednu posebnost u pogledu sklapanja braka stranaca u RH. Članak 14. st. 3. Obiteljskog zakona (dalje u tekstu: ObZ) propisuje da azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom prilikom prijave namjere sklapanja braka moraju dostaviti dokaz o tom statusu, kao i odgovarajući dokaz o nepostojanju drugog braka. Odgovarajućim dokazom smatra se „izjava dana pod materijalnom i kaznenom odgovornošću pred javnim bilježnikom ili pred matičarom kojem se prijavljuje namjera sklapanja braka". Posebnost za ove posebne skupine stranaca unesena je kako bi se olakšalo sklapanje braka jer oni, zbog specifičnog statusa, nisu

[77] Dika, M.; Knežević, G.; Stojanović, S., *op. cit.* u bilj. 10, str. 343-344; Bosnić, P., *op. cit.* u bilj. 7171, str. 96.

[78] Čl. 58. Naputka za provedbu Zakona o državnim maticama, Narodne novine, br. 117/2021. Više u Hrabar, D.; Korać Graovac, A., *op. cit.* u bilj. 12, str. 23-24.

[79] Hrabar, D. *et al*., *op. cit.* u bilj. 11, str. 47.

[80] Cf. Bordaš, B., *op. cit.* u bilj. 9, str. 58-59, 63-64.

[81] Vidi i čl. 19. st. 1. Naputka za provedbu Zakona o državnim maticama.

[82] Vlada RH, Konačni prijedlog Obiteljskog zakona, Zagreb, rujan 2015., str. 189, /https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2019-01-18/080847/PZE_847.pdf, 12. rujna 2025. Vidi i: Hrabar, D.; Korać Graovac, A., *op. cit.* u bilj. 12, str. 33-34.

[83] Čl. 14. st. 2. ObZ-a. Hrabar, D.; Korać Graovac, A., *op. cit.* u bilj. 12, str. 34.

[84] Čl. 10. st. 3. Naputka za provedbu Zakona o državnim maticama.

[85] Čl. 10. st. 4. Naputka za provedbu Zakona o državnim maticama.

u mogućnosti dostaviti potvrde iz države podrijetla. Dakako, njihov se status temelji na tome što u toj državi, pojednostavljenim rječnikom rečeno, nisu poželjni.[86] [87]

Upitno je može li matičar sklopiti brak ako stranac ne dostavi potvrdu o slobodnom bračnom stanju. Izvadak iz matice (ili usporediva potvrda stranog tijela) ključan je dokaz slobodnog bračnog stanja, koje, ako se ne može dokazati, vodi k nemogućnosti sklapanja braka jer bi poligamni brak bio protivan javnom poretku RH.[88] Utvrđivanje (ne)postojanja braka drugim dokazom (koji nije usporediv s izvatkom iz matice ili drugom javnom ispravom) teško je zamislivo. Naime, čak i u postupku poništaja braka zbog postojanja prethodnog braka u slučaju nedostave izvatka iz matice ili druge javne isprave, sud upućuje stranke u postupak za utvrđenje postoji li brak.[89] Time sudska odluka postaje dokaz o tome postoji li brak ili ne.

3. PRIZNANJE BRAKA SKLOPLJENOG U INOZEMSTVU

3.1. Priznanje braka

ZMPP-om je prvi put u hrvatski pravni sustav unesena odredba o priznanju braka. Odredbom članka 32. stavka 1. ZMPP-a propisano je da se brak sklopljen u stranoj državi priznaje ako je sklopljen u skladu s pravom te države. Primjena *lex loci celebrationis* prihvaćena je i komparativno u kontekstu priznanja braka.[90] Time je osigurano izbjegavanje šepavih brakova koji bi bili valjano sklopljeni u stranoj državi, a sudbina bi im bila neizvjesna u Hrvatskoj. Priznanjem bračnog statusa preko granica uvodi se pravna sigurnost i predvidljivost.

Iako je odredba smještena u posebni dio uz kolizijske odredbe za pojedine kategorije vezivanja, njezina priroda nije čisto kolizijskopravna. Nije cilj odredbe urediti pitanje prava mjerodavnog za sklapanje braka u stranoj državi, već *ex lege* priznanje braka pod uvjetom da je valjano sklopljen. Odredba, stoga, ima učinak *ex lege* priznanja i kolizijskopravni učinak.

---

[86] *Motor movens* ove odredbe bio je slučaj azilanta koji je želio sklopiti brak u RH, no nije mogao dostaviti izvadak iz matice svoje države podrijetla. Više na: Centar za mirovne studije, Azilanti u Hrvatskoj napokon dobili temeljno ljudsko pravo – pravo na brak!, 10. lipnja 2014., https://www.cms.hr/azilanti-u-hrvatskoj-napokon-dobili-temeljno-ljudsko-pravo-pravo-na-brak/, 12. rujna 2025.

[87] Winkler, S., *Fiktivni brakovi*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 66, 4/2016, str. 522-523 napominje kako odredba može služiti i sprečavanju fiktivnih brakova, no kritizira je navodeći da je potencijalno diskriminatorna prema strancima ovisno o državi njihova podrijetla.

[88] Vidi *supra* 2. 3. Zaštita javnog poretka.

[89] Čl. 378. ObZ-a.

[90] Gössl, S.; Melcher, M., *Recognition of a status acquired abroad in the EU – a challenge for national laws from evolving traditional methods to new forms of acceptance and bypassing alternatives*, Cuadernos de Derecho Transnacional, vol. 14, 1/2022., str. 1020.

3.1.1. Ex lege *priznanje*

Temeljni je smisao odredbe članka 32. stavka 1. ZMPP-a *ex lege* priznanje braka. Dakako, većina brakova sklopljenih u inozemstvu neće nikada imati doticaj s Hrvatskom pa je pitanje njihova priznanja praktično irelevantno. Vrijednost *ex lege* priznanje je za one osobe koji su hrvatski državljani pa im je važno upisati promjenu statusa u maticu rođenih ili koji su stranci, a u Hrvatskoj trebaju ostvariti prava koja proizlaze iz bračnog statusa.

Za priznanje braka nije potreban nikakav postupak već je samim valjanim sklapanjem u inozemstvu brak priznat i u Hrvatskoj. Eventualno, u slučaju spora ili s ciljem zaštite legitimnih očekivanja bračnih drugova i pravne sigurnosti, mogao bi biti pokrenut spor radi utvrđivanja postojanja braka.[91] Također, upis u državne matice nije priznanje braka. U njemu se pitanje priznanja može pojaviti kao prethodno, no sam je upis deklaratorne prirode[92] jer se priznanje događa po sili zakona ako je brak valjano sklopljen. Uostalom, i kada se brak sklapa u tuzemstvu, upis je deklaratoran. Brak je sklopljen kada ženik i nevjesta izjave svoj pristanak na sklapanje braka.[93] Ipak, to ne umanjuje važnost upisa u državne matice jer izvadak iz matice vjenčanih olakšava dokazivanje postojanja braka te je u skladu s legitimnim očekivanjima bračnih drugova.[94]

I sam Prijedlog ZMPP-a ističe da se odredbom o priznanju braka ne dira u postupak upisa u matice vjenčanih.[95] Postupak upisa provodi se u skladu sa Zakonom o državnim maticama na temelju inozemnog izvatka iz državne matice.[96] Činjenica sklapanja braka u inozemstvu upisuje se u maticu vjenčanih mjesta zajedničkog prebivališta bračnih drugova ili, u nedostatku toga ili u nemogućnosti utvrđivanja, prebivališta podnositelja zahtjeva. Ako podnositelj zahtjeva nema prebivalište u Hrvatskoj, tada se činjenica upisuje u maticu mjesta njegova rođenja. U nedostatku toga, upis se obavlja u državnu maticu Grada Zagreba.[97]

Važno je napomenuti da se priznanjem braka kao statusa ne rješava pitanje svih učinaka koji proizlaze iz toga prema pravu prema kojemu je brak sklopljen. Za različite učinke braka postoje posebna kolizijska pravila, kako u Hrvatskoj tako i u inozemstvu, te će zapravo pojedini učinci biti određivani prema mjerodavnom pravu određenim kolizijskim pravilima države foruma. To vrijedi za npr. bračnoimovinske odnose, nasljedne odnose, uzdržavanje, određivanje osobnog imena, tj. bračnog prezimena itd.

---

[91] Cf. Jantera-Jareborg, M., *Populism and Comparative Law as Tools Not to Recognise Foreign Marriages*, Journal of International and Comparative Law, vol. 6, 2/2019, str. 357-358.

[92] Vidi Hoško, T.; Held, H.-R., Ženidba u Državi Vatikanskog Grada i crkvene odluke o ženidbi u pravnom poretku RH, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol 72, 3/2022, str. 862.

[93] Čl. 19. st. 4. i 6. ObZ-a. O konstitutivnosti suglasne, osobne i potvrdne izjave za sklapanje braka vidi Hrabar, D.; Korać Graovac, A., *op. cit.* u bilj. 12, str. 37, 42 te Hrabar, D. *et al*., *op. cit.* u bilj. 11, str. 49-50.

[94] Više u Hoško, T.; Held, H.-R., *op. cit.* u bilj. 92, str. 862-864.

[95] Prijedlog ZMPP-a, str. 33.

[96] Čl. 40. st. 1. Zakona o državnim maticama, NN 96/1993, 76/2013,98/2019, 133/2022.

[97] Čl. 41. Zakona o državnim maticama.

3.1.2. Kolizijskopravni učinak

Kolizijskopravni je učinak u tome što se propisuje mjerodavnost prava države sklapanja braka. Ipak, odredba se ne bi smjela tumačiti kao upućivanje na mjerodavnost materijalnih, već i kolizijskih odredaba države u kojoj je brak sklopljen. Odnosno, mjerodavnim se treba smatrati pravo prema kojemu je brak zaista sklopljen.

Takvo je tumačenje jedino smisleno, usprkos nedostatku jasnoće odredbe. Nejasnoća proizlazi iz toga što je upućivanje na kolizijska pravila države mjerodavnog prava načelno isključeno u ZMPP-u i samo se iznimno dopušta. Iznimke su predviđene člankom 9. stavkom 2. ZMPP-a te se članak 32. među njima ne navodi.[98] Međutim, drukčije tumačenje, da se radi o upućivanju na materijalno pravo države sklapanja braka, ne bi imalo smisla jer se time ne bi uvažavalo pravo koje se inače primjenjuje u državi sklapanja braka te je zaista primijenjeno. Moguće je, naime, da je brak sklopljen i prema domaćem ili prema pravu neke druge strane države, ovisno o kolizijskim pravilima države u kojoj je brak sklopljen. Ako bi se odredba tumačila na taj način, brakovi sklopljeni u inozemstvu u skladu s hrvatskim pravom ne bi se mogli priznati u tuzemstvu. Takvo tumačenje još manje ima smisla, uzme li se u obzir da je u Hrvatskoj moguće sklopiti brak u skladu sa stranim pravom te da je u tom slučaju predviđena iznimna primjena instituta *renvoi*.

Kolizijskopravni učinak usko je povezan i s mogućim odbijanjem priznanja braka koji je sklopljen suprotno domaćem javnom poretku. Problem je, međutim, u tome što ne postoji postupak priznanja braka pa se pitanje javnog poretka u njemu ni ne može pojaviti. Ono će u pravilu postati relevantno prilikom utvrđivanja pojedinih učinaka braka ili prilikom upisa u državne matice. Člankom 12. ZMPP-a propisana je mogućnost odbijanja primjene stranog prava u slučaju njegove suprotnosti s domaćim javnim poretkom. No, odredba članka 12. ZMPP-a propisuje neprimjenu stranog prava, dok se ovdje radi o priznanju braka sklopljenog u inozemstvu. Domaće tijelo, dakle, ne treba, *stricto sensu*, primjenjivati strano pravo. Ipak, institut javnog poretka služi zaštiti temeljnih, osnovnih načela domaćeg pravnog poretka. Stoga se teško može argumentirati da bi se trebao priznati brak protivan domaćem javnom poretku.

Primjer u kontekstu razmatranja javnog poretka bio bi poligamni brak s obzirom na to da je dvobračnost zabranjena u Hrvatskoj što je duboko ukorijenjeno u naše društvo.[99] Poligamni brakovi sklopljeni u inozemstvu ne priznaju se komparativno u drugim pravnim sustavima.[100] U nekim, pak, pravnim sustavima ublaženo

---

[98] U Nizozemskoj, npr., izričito je propisano da se brak priznaje ako je sklopljen u skladu s pravom države u kojoj je sklopljen, a to pravo podrazumijeva i kolizijske odredbe. Čl. 10:31, st. 1. i 3. nizozemskog Građanskog zakonika, Knjiga 10 (*Burgerlijk Wetboek*), Sl. list, br. 272 iz 2011. Vidi u Bens, T.; Peereboom-van Drunick, M., *Recognition of a status acquired abroad: Netherlands*, Cuadernos de Derecho Transnacional, vol. 14, 1/2022, str. 1072.

[99] Tako i Šimović, I., *Bračne smetnje u svjetlu obiteljskog i kanonskog prava*, Bogoslovska smotra, vol. 85, 1/2015, str. 256.

[100] Npr. nordijske zemlje, Jantera-Jareborg, M., *op. cit.* u bilj. 91, str. 355-356; Nizozemska, Bens, T.; Peereboom-van Drunick, M., op. cit. u bilj. 98, str. 1077.

djelovanje javnog poretka (*effet attenue*)[101] omogućit će priznanje nekih učinaka, npr. uzdržavanje ili prava iz socijalne skrbi.[102] To samo po sebi ne znači da se priznaje bračni status, već neki njegovi učinci.

Slično je i s pitanjem maloljetničkih brakova[103] valjano sklopljenih u inozemstvu. Ovaj se problem sve češće javlja u komparativnoj praksi zbog velikog priljeva migranata iz država u kojima je maloljetnički brak zakonit.[104] U predmetu Z. H. and R. H. protiv Švicarske,[105] Europski sud za ljudska prava (dalje u tekstu: ESLJP) odlučio je da nije došlo do povrede članaka 8. i 12. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje u tekstu: EKLJP) kada su švicarska tijela odbila priznati brak koji je sklopila četrnaestogodišnjakinja u Iranu. Dakle, pravo na brak i na obiteljski život ne štite bračne drugove apsolutno namećući državama da priznaju inozemne maloljetničke brakove. Dapače, problematika takvih brakova prepoznaje se i globalno. Maloljetnički se brak na načelnoj razini smatra (vrlo blisko) prisilnim jer djeca ne mogu dati slobodan pristanak.[106]

Neke države ipak zauzimaju *in concreto* pristup priznanju maloljetničkog braka, ovisno o činjenicama slučaja. Naime, iako se maloljetnički brak smatra nepoželjnim, u nekim slučajevima može se smatrati u skladu s najboljim interesom djeteta ako okolnosti slučaja na to ukazuju, osobito uzimajući u obzir slobodnu volju prilikom sklapanja braka.[107] Tako, primjerice, u Austriji, dolazi do procjene

---

[101] Više o ublaženom djelovanju javnog poretka u Sajko, K., *op. cit.* u bilj. 9, str. 301, Audit, B.; d'Avout, L., *Droit international privé*, Economica, Paris 2013., str. 337-339.

[102] Bordaš, B., *op. cit.* u bilj. 9, str. 35; Corneloup, S. *et al.*, *op. cit.* u bilj. 26, str. 23; za Francusku npr. Ho-Dac, M., *Recognition of a status acquired abroad: France*, Cuadernos de Derecho Transnacional, vol. 14, 1/2022, str. 1180.

[103] U stranoj literaturi spominje se termin „rani brak" (eng. *early marriage*, njem. *Frühehe*) kao primjereniji od maloljetničkog (eng. *minor marriage*, njem. *Minderjährigen-Ehe*) jer dob punoljetnosti nije globalno ujednačena. Smatra se primjereniji i od termina dječji brak (eng. *child marriage*, njem. *Kinderehe*) koji automatski implicira prisilni brak s obzirom na to da se smatra da djeca ne mogu dati slobodan pristanak. Arnold, S., *Early Marriage in Germany: Law and Politics of Cultural Demarcation* u Arnold, S., Heiderhoff, B. (ur.), *Children in Migration and International Family Law, The Child's Best Interests Principle at the Interface of Migration Law and Family Law*, Springer, 2025., str. 162, Melcher, M., *op. cit.* u bilj. 56, str. 183-184. Detaljnije o tome u Zannoni, D., *op. cit.* u bilj. 56, str. 277-279.

[104] Corneloup, S. *et al.*, *op. cit.* u bilj. 26, str. 20ff. U tom smislu i Bogdan, M., *Some Critical Comments on the New Swedish Rules on Non-Recognition of Foreign Child Marriages*, Journal of Private International Law, vol. 15, 2/2019, str. 247-256 te Jantera-Jareborg, M., *op. cit.* u bilj. 91, str. 347-364 o promjenama švedskog sustava.

[105] Presuda Europskog suda za ljudska prava, Z. H. and R. H. protiv Švicarske, br. 60119/12 od 8. prosinca 2015.

[106] Vidi: Agencija EU-a za temeljna prava (FRA), Addressing forced marriage in the EU: legal provisions and promising practices, 2014., str. 9, https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-forced-marriage-eu_en.pdf.pdf, 17. 9. 2025., Parlamentarna skupština Vijeća Europe, Rezolucija 1468 (2005.), Forced marriages and child marriages, https://assembly.coe.int/nw/xml/xref/xref-xml2html-en.asp?fileid=17380&lang=en, 17. 9. 2025. Pod okriljem UNICEF-a i UNFPA-e uspostavljen je 2016. g. program UNFPA-UNICEF Program za okončanje dječjih brakova (*Global Programme to End Child Marriage*), detaljno na: https://www.unicef.org/protection/unfpa-unicef-global-programme-end-child-marriage, 17. 9. 2025. Za hrvatsku perspektivu vidi: Kutnjak Vrtarić, M.; družić Ljubotina, O., *Dječji brakovi u romskoj zajednici u Republici Hrvatskoj*, Revija za socijalnu politiku, vol. 28, 1/2021. str 71-93 gdje se na str. 71-73 navode i međunarodni ugovori i drugi izvori.

[107] Corneloup, S. *et al.*, *op. cit.* u bilj. 26, str. 20-23. Općenito o argumentima za i protiv priznanja maloljetničkih brakova vidi Zannoni, D., *op. cit.* u bilj. 56, str. 283-288.

od slučaja do slučaja postoji li povreda javnog poretka uzimajući u obzir „očuvanje slobodne volje maloljetnika, uključujući nedostatak pritiska ili prisile te zaštitu od iskorištavanja, njihovu individualnu dob i zrelost, intenzitet veze s Austrijom i, u slučaju već postojećeg braka, njegov oblik, intenzitet i trajanje."[108]

U Njemačkoj, s druge strane, analiza od slučaja do slučaja izbjegnuta je konkretnim pravnim pravilima. Svi brakovi maloljetnika mlađih od 16 godina smatraju se nevaljanima, a „bračnim drugovima" omogućeno je zatražiti ponovno sklapanje braka te uzdržavanje.[109] Do ovakvog uređenja došlo je nakon sudskog postupka u kojemu je priznat brak četrnaestogodišnjakinje iz Sirije.[110] Nakon te presude, donesen je Zakon o zabrani maloljetničkih brakova[111] koji je u potpunosti zabranjivao priznanje inozemnih brakova između osoba mlađih od 16 godina, što je Ustavni sud[112] proglasio neusklađenim s Temeljnim zakonom/Ustavom (*Grundgesetz*) uslijed čega je zakon izmijenjen kako je navedeno. Kritika je ovog zakonskog rješenja, između ostaloga, u nefleksibilnosti, tj. u nemogućnost prilagodbe pojedinačnom slučaju, kao i u nepostizanju jednog od ciljeva – zaštite maloljetnika putem izbjegavanja maloljetničkih brakova jer se takav rezultat zapravo (globalno) ne ostvaruje.[113]

Slično je i u Švedskoj gdje se ne priznaje strani maloljetnički brak, ako ga sklope osobe mlađe od 18 godina, iako je to ipak moguće u posebnim okolnostima, što se treba restriktivno tumačiti.[114] Što su točno posebne okolnosti nije jasno, stoga se ovakav pristup kritizira kao nepredvidiv te nedovoljno fleksibilan,[115] a moguće i štetan za maloljetnika koji zbog toga može izgubiti određena prava koja se temelje na braku.[116]

U Hrvatskoj je klauzula javnog poretka alat za procjenu treba li se maloljetnički brak priznati ili ne u pojedinom slučaju. Pritom je najbolji interes djeteta ključno načelo,[117] uzimajući u obzir jačinu veze s domaćim pravnim poretkom (*Inlandsbeziehung*).[118] U tom smislu dob u trenutku sklapanja braka, izjava pristanka i procjena slobodne volje, kao i dob te trajanje braka u trenutku priznanja neke su od okolnosti relevantne za procjenu baš u kontekstu braka. Pri tome valja imati na umu da je prema hrvatskom materijalnom pravu moguće, u određenim slučajevima,

---

[108] Melcher, M., *op. cit.* u bilj. 56, str. 190.

[109] Zakon o zaštiti maloljetnika u inozemnim brakovima (*Gesetz zum Schutz Minderjähriger bei Auslandsehen*), Savezni službeni list, 2024., 212 od 27. 6. 2024.

[110] Presuda Višeg regionalnog suda (*Oberlandesgericht*) Bamberg, 2 UF 58/16 od 12. 5. 2016.

[111] Zakon o suzbijanju maloljetničkih brakova (*Gesetz Gesetz zur Bekämpfung von Kinderehen*), Savezni službeni list 2017., 48 od 21. 7. 2017.

[112] Presuda Saveznog ustavnog suda (*Bundesverfassungsgericht*), presuda 1 BvL 7/18 od 1. 2. 2023.

[113] Detaljnije u Arnold, S., *op. cit.* u bilj. 103, str. 161-182.

[114] Bogdan, M., *op. cit.* u bilj. 104, str.252; Jantera-Jareborg, M., *op. cit.* u bilj. 91, str. 354.

[115] Maunsbach, U., *Early Marriages in Sweden* u Arnold, S., Heiderhoff, B., *Children in Migration and International Family Law, The Child's Best Interests Principle at the Interface of Migration Law and Family Law*, Springer, 2025., str. 145-159.

[116] Bogdan, M., *op. cit.* u bilj. 104, str. 252.

[117] Zannoni, D., *op. cit.* u bilj. 56, str. 286.

[118] Više o tome u Sajko, K., *op. cit.* u bilj. 9, str. 261-263.

dopustiti sklapanje braka maloljetniku starijem od 16 godina, a isto tako i da je dob za davanje pristanka na spolni odnos 15 godina.[119] [120] U svakom slučaju, ovisno o okolnostima, moguće je razmotriti, na temelju ublaženog djelovanja javnog poretka, trebaju li se priznati neki učinci braka usprkos tome što se brak kao status ne priznaje.[121]

3.2. Priznanje stranog istospolnog braka kao životnog partnerstva

Drugi novitet uveden ZMPP-om odnosi se na priznanje istospolnog braka sklopljenog u inozemstvu. Člankom 32. stavkom 2. ZMPP-a propisano je da se istospolni brak sklopljen u stranoj državi priznaje kao životno partnerstvo ako je sklopljen u skladu s pravom države u kojoj je sklopljen. *Mutatis mutandis* rečeno u pogledu priznanja braka vrijedi i ovdje uz važnu iznimku da u slučaju istospolnog braka dolazi do pretvorbe u životno partnerstvo osoba istog spola kakvo predviđa hrvatsko pravo. Takva odredba svojevrsna je kodifikacija transpozicije kao metodološkog sredstva kojom se strani pravni institut nepoznat domaćem pravnom sustavu pretvara u domaći pravni institut.[122] Transpozicija je također *ex lege*, kao i priznanje stranog braka.

Unošenje ove odredbe u hrvatsko međunarodno privatno pravo možemo ocijeniti još značajnijim jer bi bez nje nastala pravna praznina u pogledu istospolnog braka sklopljenog u inozemstvu.[123] Naime, s obzirom na to da hrvatsko pravo ne predviđa brak sklopljen između osoba istog spola, bilo bi upitno koji je status takvog braka u Hrvatskoj te koji su mu učinci. Unošenjem ove odredbe osigurana je pravna sigurnost te izbjegavanje šepavih statusa.[124]

Naoko se transpozicija može činiti nepravednim rješenjem za istospolne bračne drugove jer dolazi do „unazađivanja" njihova statusa – iz braka u životno partnerstvo. No, istospolni brak nije dopušten u RH[125] te bi njegovo *ex lege* priznanje iz inozemstva dovelo do neusklađenosti domaćeg pravnog sustava. Takvo bi rješenje omogućilo priznanje iz inozemstva životne zajednice kakvu ne poznaje domaći pravni sustav. Gledajući iz te perspektive, transpozicija je rješenje koje primjereno balansira legitimna očekivanja osoba s koherentnošću domaćeg pravnog sustava.

---

[119] Čl. 158. Kaznenog zakona, Narodne novine br. 125/2011, 144/2012, 56/2015, 61/2015, 101/2017, 118/2018, 126/2019, 84/2021, 114/2022, 114/2023, 36/2024.

[120] Cf. Melcher, M., *op. cit.* u bilj. 56, str. 190-192.

[121] Zannoni, D., *op. cit.* u bilj. 56, str. 291-294.

[122] Detaljnije o transpoziciji Meškić, Z.; Đorđević, S., *Međunarodno privatno pravo I: Opći dio*, Privredna štampa, Sarajevo 2016., str. 171-177, 181-182; Dannemann, G., *Adjustment/Adaptation (Anpassung)* u Basedow, J.; Rühl, G.; Ferrari, F.; de Miguel Asensio, P., *Encyclopedia of Private International Law*, Elgar Edgar, Cheltenham 2017., str. 16-20.

[123] Prijedlog ZMPP-a, str. 33.; Župan, M., *op. cit.* u bilj. 16, str. 393.

[124] Župan, M., *op. cit.* u bilj. 16, str. 393.

[125] Vidi više *supra* 2. 3. Zaštita javnog poretka.

4. PRAVO MJERODAVNO ZA VALJANOST BRAKA

Člankom 33. ZMPP-a propisano je kolizijsko pravilo za valjanost braka. Prema tom pravilu mjerodavno je pravo prema kojemu je brak sklopljen. Ova se odredba odnosi i na brakove sklopljene u tuzemstvu i u inozemstvu.[126] Pravilo se također odnosi na formalne i na materijalne pretpostavke.[127]

Nejasno je, međutim, što se smatra valjanošću braka, odnosno primjenjuje li se pravilo članka 33. ZMPP-a i na postojanje i valjanost braka ili samo na ovo posljednje. Hrvatski zakonodavac, naime, u materijalnom pravu razlikuje pretpostavke za postojanje braka te pretpostavke za njegovu valjanost, tj. bračne smetnje.[128] Učinak je nedostatka tih pretpostavki različit – ako nisu ispunjene prve, brak nije ni nastao, a ako nisu ispunjene druge, tj. ako postoje bračne smetnje, brak će nastati, ali ga je moguće poništiti s učinkom *ex nunc*.[129] U ZRSZ-u je pravilo članka 34. propisivalo svoju primjenu i na nepostojanje i na ništetnost braka te propisivalo i primjenu prava prema kojemu je brak sklopljen u smislu kolizijskog pravila za pretpostavke za sklapanje braka, tadašnjeg članka 32.

Ako bismo kvalificirali prema *lex fori*,[130] to bi značilo da se pod valjanošću braka razumijevaju one pretpostavke čiji nedostatak vodi k mogućnosti poništaja sklopljenog braka. U tom slučaju, pitanje postojanja braka bilo bi određeno primjenom članaka 31. i 32. ZMPP-a. Za brakove sklopljene u tuzemstvu, vrijedilo bi distributivno *lex nationalis* nupturijenata za materijalne pretpostavke, a hrvatsko pravo za formalne pretpostavke u skladu s člankom 31. ZMPP-a. S druge strane, brakovi sklopljeni u inozemstvu priznaju se ako su valjano sklopljeni prema pravu države sklapanja braka, što znači da se to pravo primjenjuje na utvrđivanje postoji li brak (ako brak postoji, priznat će se) u skladu s člankom 32. ZMPP-a. Kako je već objašnjeno, primjena prava države sklapanja braka ne bi se trebala shvatiti kao primjena materijalnog prava te države već onog prava prema kojemu je brak sklopljen. Time je za pitanje postojanja braka mjerodavno pravo prema kojemu je sklopljen, u Hrvatskoj distributivno *lex nationalis* za materijalne te hrvatsko za formalne pretpostavke; u inozemstvu, ovisno o kolizijskim odredbama države sklapanja braka. Time vidimo da je zapravo isto pravo mjerodavno i za valjanost i za postojanje braka – pravo prema kojemu je brak sklopljen.

Ako je potrebno primijeniti dva prava za pitanje materijalnih pretpostavki za valjanost braka uslijed distributivne kumulacije jer riječ je o dvostrukoj smetnji za sklapanje braka,[131] primijenit će se strože pravo.[132] Primjerice, ako jedno pravo dopušta sklapanje braka od četvrtog koljena nadalje, drugo od šestog koljena nadalje,

[126] Sikirić, H., *op. cit.* u bilj. 9, str. 102, Prijedlog ZMPP-a, str. 33.

[127] Župan, M., *op. cit.* u bilj. 16, str. 393.

[128] *Supra* 2. 1. Mjerodavno pravo za pretpostavke za sklapanje braka. Više u Šimović, I., *op. cit.* u bilj. 99, str. 237-261.

[129] Winkler, S., *op. cit.* u bilj. str. 516; Hrabar, D. *et al*., *op. cit.* u bilj. 11, str. 60-63.

[130] Cf. Bordaš, B., *op. cit.* u bilj. 9, str. 25 koja potvrđuje uobičajenost ove kvalifikacije.

[131] Vidi *supra* 2. 1. Mjerodavno pravo za pretpostavke za sklapanje braka.

[132] Dika, M.; Knežević, G.; Stojanović, S., *op. cit.* u bilj. 10, str. 120.

brak sklopljen između osoba u petom koljenu mogao bi se poništiti.[133] S druge strane, ako se poziva na pretpostavku koja se tiče samo jednog od njih, npr. dobi, primjenjuje se ono pravo koje je mjerodavno za tu osobu.[134] Za procjenu mjerodavnog prava relevantan je trenutak zaključenja braka, što je važno kako uslijed procjene poveznice tako i promjene mjerodavnog prava.[135] Također, rokovi te ovlaštenici za podnošenje tužbe za poništaj trebali bi se smatrati materijalnopravnima pa bi za njih trebalo biti mjerodavno *lex causae*, a ne *lex fori*.[136]

5. ZAKLJUČAK

U kontekstu braka s međunarodnim obilježjem možemo govoriti o braku koji se sklapa u tuzemstvu te o onome koji se sklapa u inozemstvu.

Kada se brak sklapa u tuzemstvu, nadležno tijelo mora primjenjivati kolizijska pravila domaćeg prava. Ona su sadržana u ZMPP-u te nisu doživjela znatne promjene u usporedbi sa ZRSZ-om. U radu je prikazano kako unošenje opće izbjegavajuće klauzule u ZMPP najvjerojatnije neće u praksi dovesti do drukčijeg utvrđivanja mjerodavnog prava. Slično tome, unošenje posebne klauzule javnog poretka inspirirano je nekadašnjim pravilom neposredne primjene, no praktično, a i nomotehnički, redundantno je. S druge strane, otvoreno je pitanje utvrđivanja mjerodavnog prava za statusne stvari, pa tako i za sklapanje braka, osoba pod supsidijarnom i privremenom zaštitom.

U pogledu braka sklopljenog u inozemstvu, prvi put je ZMPP kodificirao *ex lege* priznanje braka i time osigurao da statusi ne budu šepavi te da se ispune legitimna očekivanja bračnih drugova. Na sličan je način, što se tiče istospolnog braka ZMPP predvidio transpoziciju u životno partnerstvo osoba istog spola, time također sprečavajući šepave statuse te, koliko je moguće, uvažavajući legitimna očekivanja bračnih drugova istospolnih partnera.

Konačno, javni je poredak važan i u kontekstu sklapanja i priznanja braka. U sferi bračnog prava postoje strana pravila od kojih domaći pravni sustav ima štititi interes, poput onih o dvobračnosti, o maloljetničkim brakovima i o zabrani međuvjerskih brakova. Dakako, zaštita je puno snažnija kada se brak sklapa u Hrvatskoj nego kada se priznaje brak iz inozemstva u skladu s ublaženim djelovanjem javnog poretka.

---

[133] Cf. Bordaš, B., *op. cit.* u bilj. 9, str. 31, 43-44.

[134] Dika, M.; Knežević, G.; Stojanović, S., *op. cit.* u bilj. 10, str. 119.

[135] Dika, M.; Knežević, G.; Stojanović, S., *op. cit.* u bilj. 10, str. 120; Varadi, T. *et al.*, *op. cit.* u bilj. 10, str. 304-305, uz iznimku ako bi kasnije mjerodavno pravo uklanjalo razlog za poništaj u skladu s načelom *favor matrimonii*.

[136] Dika, M.; Knežević, G.; Stojanović, S., *op. cit.* u bilj. 10, str. 120-121; Bordaš, B., *op. cit.* u bilj. 9, str. 74-75.

LITERATURA

Knjige i članci

1. Arnold, S., *Early Marriage in Germany: Law and Politics of Cultural Demarcation* u Arnold, S., Heiderhoff, B. (ur.), *Children in Migration and International Family Law, The Child's Best Interests Principle at the Interface of Migration Law and Family Law*, Springer, 2025., str. 161-182.
2. Audit, B.; d'Avout, L., *Droit international privé*, Economica, Paris 2013.
3. Bayraktaroğlu-Özçelik, G., *When migration meets private international law: issues of private international law in divorce actions of Syrian migrants under temporary protection before the Turkish courts*, Journal of Private International Law, vol. 20, 1/2024, str. 214-247.
4. Bens, T.; Peereboom-van Drunick, M., *Recognition of a status acquired abroad : Netherlands*, Cuadernos de Derecho Transnacional, vol. 14, 1/2022, str. 1062-1082.
5. Bogdan, M., *Some Critical Comments on the New Swedish Rules on Non-Recognition of Foreign Child Marriages*, Journal of Private International Law, vol. 15, 2/2019, str. 247-256.
6. Bordaš, B., *Porodičnopravni odnosi u međunarodnom privatnom pravu*, Forum, Novi Sad 2000.
7. Bosnić, P., *Hrvatsko međunarodno privatno i procesno pravo, Obrazloženje i komentar zakona, Knjiga II*, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split 2003.
8. Bosnić, P., *Hrvatsko međunarodno privatno pravo, Obrazloženje i komentar zakona, Knjiga I*., Split, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split 1999.
9. Budak, N.; Strecha, M.; Krušelj, Ž., *Habsburzi i Hrvati*, Srednja Europa, Zagreb 2003.
10. Dannemann, G., *Adjustment/Adaptation (Anpassung)* u Basedow, J.; Rühl, G.; Ferrari, F.; de Miguel Asensio, P., *Encyclopedia of Private International Law*, Elgar Edgar, Cheltenham 2017., str. 16-20.
11. Dika, M.; Knežević, G.; Stojanović, S., *Komentar Zakona o međunarodnom privatnom i procesnom pravu*, Nomos, Beograd 1990.
12. Dikovska, I., *Personal Status of War-Related Migrants. What Is Relevant to Determine the Applicable Law?*, Access to Justice in Eastern Europe, vol. 22, 1/2024, str. 1-16.
13. Gössl, S.; Melcher, M., *Recognition of a status acquired abroad in the EU – a challenge for national laws from evolving traditional methods to new forms of acceptance and bypassing alternatives*, Cuadernos de Derecho Transnacional, vol. 14, 1/2022., str. 1012-1043.
14. Graves, R., *Grčki mitovi*, Cid-Nova, Zagreb 2003.
15. Grgurev, I., Šošić, T. M., *Zabrana diskriminacije – u središtu međunarodnopravne zaštite ljudskih prava na univerzalnoj i regionalnoj razini*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 74, 3/2024., str. 357-384.
16. Ho-Dac, M., *Recognition of a status acquired abroad: France*, Cuadernos de Derecho Transnacional, vol. 14, 1/2022, str. 1169-1193.

17. Hoško, T., *Novo uređenje međunarodnog privatnog prava u Republici Hrvatskoj – Zakon o međunarodnom privatnom pravu*, Zakonitost, vol. 1, 1/2019, str. 19-31.
18. Hoško, T.; Held, H.-R., Ženidba u Državi Vatikanskog Grada i crkvene odluke o ženidbi u pravnom poretku RH, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol 72, 3/2022, str. 855-889.
19. Hrabar, D.; Hlača, N.; Jakovac-Lozić, D.; Korać Graovac, A.; Majstorović, I.; Čulo Margaletić, A.; Šimović, I., *Obiteljsko pravo*, Narodne novine, Zagreb 2021.
20. Hrabar, D.; Korać Graovac, A., *Obiteljsko pravo i matičarstvo*, Narodne novine, Zagreb 2019.
21. Jantera-Jareborg, M., *Populism and Comparative Law as Tools Not to Recognise Foreign Marriages*, Journal of International and Comparative Law, vol. 6, 2/2019, str. 347-364.
22. Kutnjak Vrtarić, M.; družić Ljubotina, O., *Dječji brakovi u romskoj zajednici u Republici Hrvatskoj*, Revija za socijalnu politiku, vol. 28, 1/2021, str 71-93.
23. Lapaš, D., *Međunarodnopravna zaštita izbjeglica*, Hrvatski pravni centar, Zagreb 2008.
24. Maloko, M. T.; Chotban, S.; Fuady, M. I. N.; Hasdiwanti, *Analyzing the prohibition of interfaith marriage in Indonesia: legal, religious, and human rights perspectives*, Cogent Social Sciences, vol. 10, 1/2024, str. 1-12.
25. Maunsbach, U., *Early Marriages in Sweden* u Arnold, S., Heiderhoff, B., *Children in Migration and International Family Law, The Child's Best Interests Principle at the Interface of Migration Law and Family Law*, Springer, 2025., str. 145-159.
26. Melcher, M., *Early Marriages in Austria: Private International Law and Ordre Public Assessment* u Arnold, S., Heiderhoff, B. (ur.), *Children in Migration and International Family Law, The Child's Best Interests Principle at the Interface of Migration Law and Family Law*, Springer, 2025., str. 183-198.
27. Meškić, Z.; Đorđević, S., *Međunarodno privatno pravo I: Opći dio*, Privredna štampa, Sarajevo 2016.
28. Osoianu, N., Conflicts of Law in the Sphere of Matrimonial Relations with a Foreign Element, Studii Juridice Universitare, 3-4/2020, str. 71-83.
29. Sajko, K., *Međunarodno privatno pravo*, Narodne novine, Zagreb 2009.
30. Sikirić, H., *Zakon o međunarodnom privatnom pravu*, Tradicionalno XXXIII. Savjetovanje – Aktualnosti Hrvatskog zakonodavstva i pravne prakse, Godišnjak 25., Organizator, Zagreb 2018., str. 817-896.
31. Šimović, I., *Bračne smetnje u svjetlu obiteljskog i kanonskog prava*, Bogoslovska smotra, vol. 85, 1/2015, str. 235-265.
32. Varadi, T.; Knežević, G.; Bordaš, B.; Pavić, V., *Međunarodno privatno pravo*, Univerzitet u Beogradu – Pravni fakultet, Centar za izdavaštvo i informisanje, Beograd 2016.
33. Winkler, S., *Fiktivni brakovi*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 66, 4/2016, str. 497-525.

34. Zamarovsky, V., *Bogovi i junaci antičkih mitova, Leksikon grčke i rimske mitologije*, Artresor naklada, Zagreb 2004.
35. Zannoni, D., *How to balance respect for diversity and the rights of the vulnerable? (Non-)recognition of forced and underage marriage under the lens of the European Convention on Human Rights*, Journal of Private International Law, vol. 19, 2/2023, str. 277-301.
36. Župan, M., *The new Croatian Private International Law Act Something old, something new and much borrowed*, Yearbook of Private International Law, vol 22, 2020/2021, str. 381-404.

Pravni propisi

1. Austrijski Zakon o međunarodnom privatnom pravu (*Bundesgesetz vom 15. Juni 1978 über das internationale Privatrecht*), Sl. list br. 304/1978, 119/1998, 18/1999, 135/2000, 117/2003, 58/2004, 109/2009, 135/2009, 21/2011, 158/2013, 87/2015, 58/2018, 72/2019, 147/2022
2. Češki Zakon o međunarodnom privatnom pravu (*Zákon o mezinárodním právu soukromém*) od 25. siječnja 2012, Zbirka zakona, br. 91/2012.
3. Francuski Građanski zakonik (*Code civile*), izmijenjen Zakonom br. 2014-873 o stvarnoj ravnopravnosti žena i muškaraca (Loi n° 2014-873 du 4 août 2014 pour l'égalité réelle entre les femmes et les hommes), Sl. list od 4. kolovoza 2014.
4. Kazneni zakon, Narodne novine br. 125/2011, 144/2012, 56/2015, 61/2015, 101/2017, 118/2018, 126/2019, 84/2021, 114/2022, 114/2023, 36/2024
5. Naputak za provedbu Zakona o državnim maticama, Narodne novine, br. 117/2021.
6. Njujorška konvencija o pravnom položaju osoba bez državljanstva iz 1954., Službeni list FNRJ, Međunarodni ugovori, br. 9-96/1959; Narodne novine, Međunarodni ugovori, br. 12-27/1993.
7. Nizozemski Građanski zakonik, Knjiga 10 (*Burgerlijk Wetboek*), Sl. list, br. 272 iz 2011.
8. Njemački Uvodni zakon za Građanski zakonik (*Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche*) od 1. rujna 1994., Savezni službeni list I S. 2494; 1997 I S. 1061, zadnje izmijenjen čl. 15. Zakona od 23. listopada 2024, Savezni službeni list, 2024 I Nr. 323
9. Njemački Zakon o suzbijanju maloljetničkih brakova (*Gesetz Gesetz zur Bekämpfung von Kinderehen*), Savezni službeni list 2017, 48 od 21. 7. 2017.
10. Njemački Zakon o zaštiti maloljetnika u inozemnim brakovima (*Gesetz zum Schutz Minderjähriger bei Auslandsehen*), Savezni službeni list, 2024., 212, od 27. 6. 2024.
11. Obiteljski zakon, Narodne novine br. 103/2015, 98/2019, 47/2020, 49/2023, 156/2023
12. Protokol uz Ženevsku konvenciju o statusu izbjeglica iz 1967., Službeni list FNRJ, Međunarodni ugovori, br.15/1967; Narodne novine, Međunarodni ugovori, br. 12/1993
13. Ustav Republike Hrvatske, Narodne novine br. 56/1990, 135/1997, 8/1998, 113/2000, 124/2000, 28/2001, 41/2001, 76/2010, 55/2001, 76/2010, 85/2010, 5/2014
14. Zakon o državnim maticama, NN 96/1993, 76/2013,98/2019, 133/2022

15. Zakon o hrvatskom državljanstvu, Narodne novine, br. 53/1991, 70/1991, 28/1992, 113/1993, 4/1994, 130/2011, 110/2015,102/2019, 138/2021
16. Zakon o međunarodnom privatnom pravu, Narodne novine, br. 101/2017, 67/2023
17. Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima, Narodne novine, br. 53/1991, 88/2001
18. Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, Narodne novine, br. 70/2015, 127/2017, 22/2023, 17/2025
19. Ženevska konvencija o statusu izbjeglica iz 1951., Službeni list FNRJ, Međunarodni ugovori, br.7/1960; Narodne novine, Međunarodni ugovori, br. 12/1993

Sudska praksa

1. Presuda Europskog suda za ljudska prava, Z. H. and R. H. protiv Švicarske, br. 60119/12 od 8. prosinca 2015.
2. Presuda Saveznog ustavnog suda (*Bundesverfassungsgericht*), 1 BvL 7/18 od 1. 2. 2023.
3. Presuda Višeg regionalnog suda (*Oberlandesgericht*) Bamberg, 2 UF 58/16 od 12. 5. 2016.

Mrežni izvori

1. Agencija EU-a za temeljna prava (FRA), Addressing forced marriage in the EU: legal provisions and promising practices, 2014., https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-forced-marriage-eu_en.pdf.pdf
2. Agencija EU-a za temeljna prava (FRA), Marriage with consent of a public authority and/or public figure, https://fra.europa.eu/en/publication/2017/mapping-minimum-age-requirements/marriage-consent-public-authority-andor-public-figure
3. Centar za mirovne studije, Azilanti u Hrvatskoj napokon dobili temeljno ljudsko pravo – pravo na brak!, 10. lipnja 2014., https://www.cms.hr/azilanti-u-hrvatskoj-napokon-dobili-temeljno-ljudsko-pravo-pravo-na-brak/
4. Corneloup, S.; Heiderhoff, B.; Honorati, C.; Jault-Seseke, F.; Kruger, T.; Rupp, C., van Loon, H.; Verhellen, J., Private International Law in a Context of Increasing International Mobility: Challenges and Potential, 2017., /https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583157/IPOL_STU(2017)583157_EN.pdf
5. Ekonomsko i socijalno Vijeće UN-a, A Study of Statelessness, United Nations, 1949., str. 18, https://www.refworld.org/docid/3ae68c2d0.html
6. Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, *Javna uprava vama na usluzi Statistički prikaz Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije*, Broj 35., Zagreb, ožujak 2025., https://mpudt.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Statisti%C4%8Dki%20prikaz//statisticki%20prikaz%20broj%2035_o%C5%BEujak%202025n.pdf
7. Parlamentarna skupština Vijeća Europe, Rezolucija 1468 (2005), Forced marriages and child marriages, https://assembly.coe.int/nw/xml/xref/xref-xml2html-en.asp?fileid=17380&lang=en

8. UNFPA-UNICEF Program za okončanje dječjih brakova (*Global Programme to End Child Marriage*), https://www.unicef.org/protection/unfpa-unicef-global-programme-end-child-marriage
9. Vlada RH, Konačni prijedlog Obiteljskog zakona, Zagreb, rujan 2015., /https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2019-01-18/080847/PZE_847.pdf
10. Vlada RH, Prijedlog Zakona o međunarodnom privatnom pravu (dalje u tekstu: Prijedlog ZMPP-a), 2017., //https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//2016/Sjednice/2017/04%20travanj/33%20sjednica%20VRH//33%20-%208.pdf

MARRIAGE WITH AN INTERNATIONAL ELEMENT – CONCLUSION IN CROATIA AND RECOGNITION FROM ABROAD

The regulation of marriage with an international element and its recognition from abroad is of utmost importance for the cross-border movement of families and the prevention of limping statuses. The paper deals with the conflict of laws rules for prerequisites for marriage with an international element and the provisions on the recognition of marriage. In addition to presenting the rules on the law applicable to the substantive prerequisites for marriage and its form, special attention is paid to the legal notion of public policy as well as the specifics in relation to the procedure when marriage is concluded by foreigners and to the determination of the applicable law for refugees. The paper further presents the recognition of marriage concluded abroad, addressing the issue of public policy in this aspect as well, and the recognition of same-sex marriage from abroad as a life partnership of persons of the same sex. Finally, the conflict rule on the validity of marriage is analysed.

Key words: *marriage with an international element, applicable law, recognition of marriage, public policy*

© 2026 Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu / *Collected Papers of the Faculty of Law in Split*.
Ovo je djelo licencirano pod licencom Creative Commons Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna (CC BY-NC-ND 4.0) / This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License (CC BY-NC-ND 4.0).